

ПРВ ИЗВЕШТАЈ
ОД МОНИТОРИНГОТ НА ИНТЕРВЈУАТА, ДЕБАТИТЕ И ДРУГИТЕ ИНФОРМАТИВНИ ПРОГРАМИ
ВО ПЕРИОДОТ ОД РАСПИШУВАЊЕТО НА ИЗБОРИТЕ ДО ПОЧЕТОКОТ НА ИЗБОРНАТА КАМПАЊА
15 април – 4 мај 2016 година

Методолошки напомени

1

Според *Методологијата за мониторинг на изборното медиумско претставување преку радио и телевизиските програмски сервиси за време на изборните процеси*, во периодот од распишувањето на изборите, па до почетокот на изборната кампања, предмет на мониторинг на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги се телевизиските и радио програмските сервиси на државно ниво што емитуваат информативна програма: Првиот и Вториот телевизиски програмски сервис на Јавниот радиодифузен сервис (МРТ1 и МРТ2), Собранискиот канал, како и Првата програма и Програмата на јазиците на етничките заедници на Македонско радио; терестријалните ТВ Алфа, ТВ Алсат-М, ТВ Канал 5, ТВ Сител и ТВ Телма; сателитските ТВ 24 Вести, ТВ Канал 5 Плус, Наша ТВ, ТВ Сител 3 и ТВ Сонце; кабелските ТВ Арт, ТВ 21-М, ТВ Нова, ТВ Шења и националните радија Канал 77 и Слободна Македонија.

Изборниот законик, освен за Јавниот радиодифузен сервис, во периодот од распишување на изборите до почетокот на изборната кампања, не утврдува конкретни правила за интервјуата, дебатите и другите информативни програми на радиодифузерите. Оттаму, во овој период, како и за вестите, се следи почитувањето на професионалните стандарди и принципи за вршење на дејноста утврдени во член 61 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, особено начелото за „еднаков третман на различните гледишта и мислења и овозможување на слободно оформување на мислењето на публиката за одделни настани и прашања“.

Во однос на Јавниот радиодифузен сервис, во член 76-а став 11, Изборниот законик утврдува дека „од денот на распишување на изборите до изборниот молк Јавниот радиодифузен сервис е должен да организира дебатни емисии односно соочувања на најголемите политички партии од власта и опозицијата, како и на останатите учесници во изборниот процес“. Во *Правилата за медиумско покривање на изборни процеси (за рамномерно политичко претставување)*, што МРТ ги усвои врз основа на обврската од член 76-а став 10 од Изборниот законик, стои дека МРТ ќе се фокусира на емитување дебатни програми, имајќи ја предвид неопходноста граѓаните да бидат информирани за програмите и за ставовите на сите релевантни политички субјекти, како и за разликите во нивните ставови и политики, особено во периоди на изборни процеси, и дека дебатите ќе се емитуваат еднаш неделно на Првиот телевизиски програмски сервис - МРТ1, а повремено и на другите програмски сервиси во согласност со кадровските и техничките можности. МРТ прецизира дека дебатите од распишувањето на изборите до започнување на изборната кампања ќе бидат соочувања на најголемите политички партии од власта и од опозицијата, а можност за учество во нив ќе имаат и сите политички субјекти што учествувале на претходните избори. Во Правилата се утврдени и други детали околу начинот на организација на дебатите, а потенцирано е и дека „Водителот на дебатата мора да се однесува според етички и професионални принципи на непристрасност и неутралност кон сите учесници во дебатата. Тој/таа не смее да покажува пристрасност кон одредена политичка опција/учесник, не треба да поставува „наведувачки прашања“ и мора да им даде можност на сите учесници да ги изразат своите ставови и мислења“.

Агенцијата направи мониторинг на вкупната програма емитувана на програмските сервиси на радиодифузерите. Беа забележани сите осврти на актуелните општествено – политички теми во сите видови програми: информативни, забавни, забавно-информативни, информативно-забавни (утрински и политичка сатира). Меѓутоа за потребите на Извештајот, во прегледите во прилог се дадени само интервјуата, дебатите и другите информативни програми на актуелни општествено-политички теми. Исто така, информативните програми што се премиерно емитувани на Сител, а потоа емитувани на Сител 3 (и обратно), како и премиерите од Канал 5 подоцна емитувани на Канал 5 Плус, се дадени само во прегледот за програмскиот сервис на кој се првично емитувани.

Клучни констатации

Дебати:

Во извештајниот период (20 дена од распишувањето на изборите) дебати се емитувани на Јавниот радиодифузен сервис (МРТ1, МРТ2), на терестријалните телевизии Алсат-М, Канал 5 и Телма, на сателитските 24 Вести, Сонце и на Канал 5 Плус, како и на телевизиите 21-М, АРТ, Шења и Нова.

Во дебатите реализирани во овој период учествуваат претставници на политички партии, експерти/аналитичари и претставници на граѓанскиот сектор. Тема која преовладува во сите овие програми е актуелната политичка ситуација во државата, последиците од неа и можните излезни решенија. Поголем дел од дебатите се повеќе пати репризирани.

Јавниот радиодифузен сервис, согласно обврската од Изборниот законик, во овој извештаен период организираше две дебатни емисии со претставници на политички партии, но не успеа целосно да ги реализира поради откажување на учеството од страна на поканетите политички партии. Првата дебата, закажана за 21 април 2016 година, во рамки на емисијата Акцент, не се одржа поради отсуството на претставниците од четирите поканети политички партии (ВМРО ДПМНЕ, СДСМ, ДУИ и ДПА). Втората дебата, закажана за Акцент од 28 април 2016 година, беше соочување на ставовите на две од поканетите четири политички партии. Партиските ставови ги презентираа претставници од ГРОМ и Социјалистичка партија на Македонија (СПМ), а во дебатата не учествуваа НСДП и ЛДП.

Интервјуа:

Жанрот интервју го користеа повеќе радиодифузери во своето секојдневно работење. Интервјуа со теми и гости релевантни за овој извештај емитуваа Јавниот радиодифузен сервис (МРТ1, Македонско радио – прва програма и Македонско радио - Програмата на албански јазик), Алсат-М, Канал 5, Сител, Телма, 24 Вести, Сител 3, Наша ТВ, Сонце, 21-М, АРТ, Нова, Шења и Радио Слободна Македонија.

Во овој период беа емитувани интервјуа со амбасадори, универзитетски професори, аналитичари, новинари, претседателот на државата, носители на функции во централната и локалната власт и во институции, претставници на политички партии, на граѓански здруженија и организации, личности кои порано биле носители на функции итн.

Информативни програми:

Медиумите кон реализирањето на информативните програми пристапуваа на различни начини. За едните, тоа беше простор за продлабочен аналитички осврт на општествено-политичките случувања. За други, тоа беше можност да го слушнат ставот на граѓаните за актуелните теми преку телефонски контакт со нив. Трети ги користеа овие програми за да ги пренесат своите или ставовите на други медиуми и личности за актуелните настани.

Во секое демократско општество, медиумите се форумот преку кој граѓаните треба да ги слушнат најразличните мислења и гледишта, кои, понекогаш можат да бидат искажани и на поагресивен начин. Сепак, во некои од емисиите се појавуваа форми на најгруб говор, навреди и клевети кои излегуваа надвор од најшироките граници на една (жестока) демократска дебата, односно имаше прекршувања на програмските начела од членот 61 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги. Ваков е случајот со некои од изданијата на „Јади бурек“ (Јанко Илковски) на ТВ Сител 3 и ТВ Сител, „Радио колумна“ (Братислав Димитров), „Радио локумна“ (Јанко Илковски), „Поента“ (Тања Каракамишева), „Радио шоу“ (Миленко Неделковски) сите емитувани на Радио Слободна Македонија.

Прилози: [Преглед на дебати](#), [Преглед на интервјуа](#), [Преглед на информативна програма](#)